Social hållbarhet

Trygga, välkomnande, aktiva och inspirerande miljöer

Utvecklingen av Bro centrum, med ett nytt badhus och ett nytt kommunkontor, skapar förutsättningar för en levande, trygg och attraktiv stadsmiljö. Genom att tillföra verksamheter med tydlig närvaro och hög tillgänglighet över stora delar av dygnet stärks platsens sociala hållbarhet och närvaro av människor.

De uppdelade byggnadsvolymerna möjliggör tydliga stråk och förbättrade flöden mellan och runt byggnaderna, vilket minskar upplevda baksidor och ökar tillgängligheten till omkringliggande parkstråk.

Genom att samla entréer och funktioner med generösa öppettider kring en torgbildning skapas ett samlat och naturligt flöde av människor under dygnets olika timmar. Badhusets öppettider är generösa och håller öppet även på de flesta helgdagar och kvällstid under alla veckans dagar.

Kombinationen av verksamheter, gestaltning, belysning och konst bidrar till en plats som upplevs trygg, levande och inkluderande. Sammantaget skapar projektet en robust och långsiktigt hållbar miljö där sociala värden integreras i både arkitektur och stadsrum.

Trygghetsskapande åtgärder

Projektet utgår från ett antal bärande principer för att stärka tryggheten, förbättra den sociala hållbarhet och ge identitet till platsen:

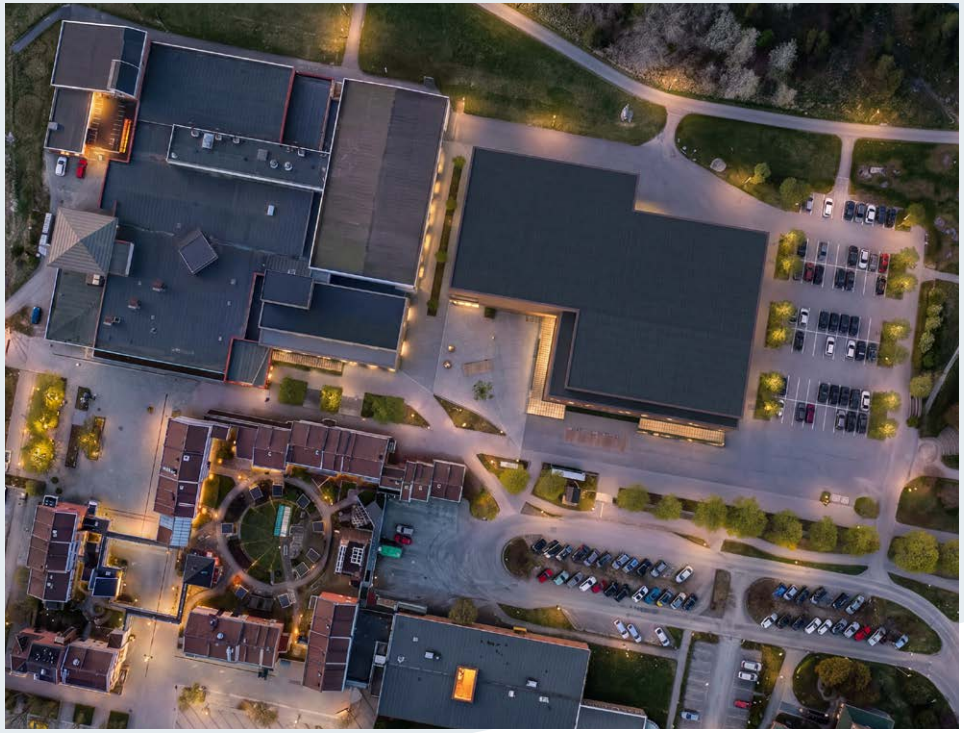
- **Flera, synliga och inbjudande entréer**
- **Tydliga flöden och stråk** mellan och runt byggnader
- Strategiskt utformad **belysning** för ökad trygghet och orientering
- **Återbrukskonst** som aktiverar platsen och bidrar till social närvaro
- **Vattentorget** som identitetsskapande för mötesplatsen mellan husen

Belysning

Ett genomarbetat belysningsprogram utformas för entréer, torgytor och parkeringsområden. Belysningen placeras strategiskt för att skapa god överblick, tydlig vägledning och en välkomnande atmosfär. Kombinationer av funktionell platsbelysning, fasadbelysning och ljussättning av gångstråk bidrar till att förstärka rörelsestråk och minska otrygga zoner.

Enligt Brottsförebyggande rådets rapport ”Går det att förebygga brott genom att förändra utomhusbelysningen?” (2023) visar resultatet från en internationell studie på att belysningsåtgärder kan ge statistiskt signifikant minskning av brottsstatistik. Belysning tillsammans med ett större omhändertagande av en plats har den största brottsförebyggande effekten.

Ett genomarbetat program för belysning där intressepunkter tydliggörs och miljöbelysning placeras strategiskt är således ett inslag som förväntas tillföra stor förbättring avseende platsens upplevda trygghet.

Återbrukskonst och street art

I samband med rivningen av Broskolan tas material och byggnadsdelar tillvara för konstnärlig bearbetning. I samarbete med en konstnär genomförs en inventering som ligger till grund för platsspecifika konstverk. Dessa kan fungera både som visuella landmärken och som möblerbara element, exempelvis sittplatser eller lekfulla installationer i syfte att inte bara vara intressanta att betrakta utan även ha en praktisk funktion för den som vistas på platsen.

Konstnären ges i uppdrag att i största möjliga mån skapa konst som inte bara är intressant att betrakta utan även ska fylla en funktion så som exempelvis sittyta, vara beträdbar, bidra till ekosystemtjänster eller på annat sätt gå att nyttja för kommunens invånare.

Forskning från SLU (Nilsson Várhelyi & Stigle, 2024) visar att konstnärliga interventioner i offentliga miljöer kan förändra beteendemönster och bidra till att otrygga platser utvecklas till aktiva och inkluderande mötesplatser. Återbrukskonsten blir därmed en central del i att skapa social närvaro och trygghet som Hemtag vill ta vara på och vidareutveckla på platsen.

Möjligheten att arbeta med fasadkonst i samverkan med kommunen skapar ytterligare potential att stärka platsens identitet. Erfarenheter från Street Art-projekt genomförda av Hemsö i Vasastan, Stockholm, och Bagartorpskolan i Solna påvisar att konstnärligt gestaltade miljöer i högre grad tas om hand och upplevs som tryggare.

Referensprojekt från såsom Ektorpskolan och Stavsborgskolan visar hur återbrukskonst kan stärka identitet och engagemang.

Hög transparens och god överblick

Trygghet genom öppenhet

Utvecklingen av Brobadet bidrar till ökad trygghet genom en kombination av arkitektur, verksamhet och närvaro över tid.

- Generösa glaspartier i bottenvåningar på både badhuset och kommunkontoret skapar visuell kontakt mellan inne och ute samt ger god uppsikt över vad som händer i omgivningen.
- Badhusets bassäng placeras en våning upp för att säkerställa integritet för de som vill nyttja badets faciliteter utan att vara föremål för yttre beskådare- samtidigt som dagsljus och utblickar bibehålls.
- Byggnaderna utformas för att undvika baksidor.
- Gymverksamheten i badhuset har glaspartier mot stråket, vilket ger visuell kontakt med livet som pågår på insidan och utsidan.
- Entréerna utformas med hög arkitektonisk kvalitet, god belysning och välkomnande invändiga entréytor som bjuder in invånarna i byggnaderna.
- Kommunkontorets verksamhet tillför fler arbetsplatser, ögon på platsen, uppsikt vid takterrassen och hög tillgänglighet för medborgarna i Bro till den kommunala servicen.

Mötesplats för alla och interaktion mellan åldersgrupper

Brobadet utgör en plats där många yttre skillnader suddas ut. I badkläder är vi alla lika och bakgrund eller social status syns inte. På gymmet, i bastun, i caféet och på gruppträningspasset förekommer samtal och interaktioner över kulturgränser och åldersgränser.

Samtliga Medleys bad erbjuder verksamhet för åldrarna 0–99 år och fungerar som inkluderande mötesplatser där människor i olika livsskeden möts i vardagen. Genom ett brett aktivitetsutbud skapas naturliga kontaktytor mellan generationer och målgrupper i en inkluderande och tillgänglig miljö.

Medley arbetar aktivt med riktade insatser för att stärka denna funktion:

- **Familjeträning** möjliggör gemensam aktivitet för barn och vuxna och bidrar till att etablera goda levnadsvanor. Barn gör som föräldrar gör och genom att bjuda in barnen till träningen lockas till fysisk aktivitet redan i tidig ålder.
- **Seniorkonceptet Klubb Joy** är Medleys seniorkoncept som aktivt verkar för att attrahera seniorer till umgänge och fysisk aktivitet. Klubb Joy arbetar med att motverka ofrivillig ensamhet och välkomnar alla att komma till badhuset och gymmet för att lära känna nya seniorer.
- **Simskola för alla åldrar** är en del av basutbudet i badhuset.
  - Babysim och minisim samt ordinarie simskola
  - Privatlektioner
  - Crawl och andra vuxenkurser
- **Simkurser för barn med särskilda behov** erbjuds av Medleys verksamhet. Vid Brobadets öppnande utreds efterfrågan och läggs till i kursutbudet.
- **AquaCross** en hinderbana i vatten som lockar in ungdomarna till badhuset. Hindren är både under och ovan vatten samt det går att tävla mot varandra genom tidtagning.

En levande plats för alla åldrar

Genom kombinationen av brett utbud och riktade initiativ skapas en levande mötesplats som stärker social sammanhållning och inkludering. Genom badhuset och idrottshallen, som är i bruk stora delar av dagen och kvällen, utvecklas den nya bebyggelsen i Bro centrum till en viktig mötesplats och målpunkt för människor från hela kommunen. Den tidigare baksidan blir en tydlig öppen platsbildning med stora personflöden, trygga stråk och siktlinjer samt fler ögon på platsen.

Runt Vattentorget placeras sittgrupper och konstinstallationer som ger platsen liv och identitet för att vara inspirerande och skapa tillhörighet. Verksamheterna runt torget riktar sig till en variation av kommunens medborgare och erbjuder något för alla kommunens invånare. Utöver detta bidrar kommunens etablering av fler kontorsplatser på platsen till ökad närhet mellan medarbetare och kommuninvånare samt god tillgång till aktiviteter före, under och efter arbetstid.

Ett urval av verksamheter och innehåll som återfinns på platsen med aktiviteter för medborgarna i kommunen:

- Bibliotekets verksamhet har aktiviteter för barn och vuxna och temarum för externa att besöka och nyttja.
- Kulturskolan bjuder in till aktiviteter och en plattform för likasinnade att umgås på.
- Idrottshallen har en etablerad roll på platsen och får en förstärkt identitet med ny entré i fasadliv och en större entréyta för samling inför cuper, möjlighet att ställa upp för försäljning och nyttja torgytan utanför vid behov.
- Brobadet har familjebad, föreningsliv och gym för alla åldrar. Caféverksamheten bjuder in på den fika eller en lunch där Medley strävar efter att bli en attraktiv mötesplats.

Aktiviteter för ökat engagemang och en väg mot utbildning och arbetsliv

Möjlighet till jobb och arbetslivserfarenhet i badverksamheten

Medley erbjuder en tillgänglig väg in på arbetsmarknaden genom att efterfråga en variation av arbetsuppgifter inom verksamheten, särskilt för de utan tidigare erfarenheter. Badbranschen kännetecknas av låg tröskel till anställning och inom Medleys verksamhet finns dessutom möjlighet att få utbildning och bredda sin kompetens.

Medley arbetar strukturerat med kompetensuppbyggnad och stärker CV:t för personer inom sin organisation:

- Intern utbildning, validering och certifiering inom olika yrkesroller.
- Stegvis utveckling från enklare arbetsuppgifter till mer kvalificerade roller.

Medley har ständigt behov av både fast personal och timanställd personal. Det är ett bra sätt för unga att bygga upp arbetslivserfarenhet i tidig ålder genom att börja arbeta som timanställd.

Hemtag

Under sommaren söker Medley alltid sommarvikarier när den fasta personalen har sin sommarsemester och uppmuntrar genom lokal annonsering till ansökningar från närområdet. Medley strävar efter att personalsammansättningen ska spegla kommunens sammansättning, vilket ytterligare sänker trösklarna för medborgare att känna trygghet i badhusets verksamhet.

Verksamheten samverkar även med Arbetsförmedlingen för att underlätta inträde på arbetsmarknaden. Erfarenheter visar att samarbetet årligen ger nya arbetsmöjligheter genom dessa initiativ, och motsvarande arbetssätt planeras i Upplands-Bro.

Föreningslivet har en aktiv roll i Brobadet och lockar barn och unga redan i tidig ålder. För de unga i arbetsför ålder som vill skaffa arbetslivserfarenhet finns det en tydlig koppling till att kunna söka anställning hos Medley för de jobb som efterfrågas i verksamheten.

Sammantaget bidrar den långsiktiga verksamheten i Bro centrum till att ge unga arbetslivserfarenhet, kompetens och möjlighet till långsiktig etablering på arbetsmarknaden.

Möjlighet till jobb och arbetslivserfarenhet i genomförandet av projektet

Hemtag och upphandlad entreprenör avser att erbjuda ungdomar praktik-, lärlings- och ferieplatser. Brohuset förvärvas i befintligt skick och har ett omfattande underhållsbehov, där takomläggning är en prioriterad åtgärd för att säkerställa långsiktigt hållbar drift och förvaltning. I samband med takomläggningen avser Hemtag och entreprenören att erbjuda praktik- och lärlingsplatser samt samarbeta med lokala gymnasieskolor för att ge ungdomar arbetslivserfarenhet och praktisk utbildning.

Möjligheten att erbjuda praktik, lärlingsplats eller feriearbete kommer utredas även för badhusets genomförande med målsättning att erbjuda fler discipliner arbetslivserfarenhet.

Inspiration genom mentorskap och studiebesök

Mentorskap som stärker självkänsla

I samarbetet med Mentor arbetar Hemsö, delägare till Hemtag, med att öka inkludering och förbättra förutsättningen för alla ungdomar i Sverige.

Mentor arbetar med mentorskap och utbildningar till ungdomar via skolan och till vuxna för att ge ungdomar vuxna förebilder som stöttar och inspirera dem att ta hälsosamma beslut och göra medvetna val. Genom någon av Mentors program kan Hemtag genom Hemsö vara delaktiga i lokalsamhället och bidra till att inspirera och motivera ungdomar till framtida yrkesval.

Under Brobadets uppförande bjuder Hemtag in till studiebesök för skolelever för att få ta del av projektet på nära håll. Genom presentation och platsbesök i badhuset före färdigställande ges inspiration till en rad yrkesval och större förståelse för både stadsbyggnadsutveckling och projektgenomförande.

Referenser på genomförda projekt

1. Campus Tensta, Stockholm

Utveckling av utbildningsfastighet i socialt utsatt område med tydliga målparametrar kring social hållbarhet.

Hemsö förvärvade Campus Tensta med visionen att skapa ett utbildningscampus med gymnasium, vuxenutbildning och högskola, kompletterat med verksamheter inom kultur, innovation och entreprenörskap. En strategi för social hållbarhet togs fram med fyra målområden: attraktiv plats, utbildning, arbetsmarknad och föreningsliv. Arbetssättet för att uppnå målen utförs genom en rad aktiviteter, beskrivna översiktligt nedan.

Medborgardialog

- Dialoger med boende och lokala aktörer genom möten, enkät, gåturer och intervjuer. Genom en kombination av metoder samlades insikter in från olika målgrupper, med särskilt fokus på unga och kvinnor.
- Syfte att identifiera rätt innehåll och hyresgäster samt förankra projektet lokalt. *Arbetet bidrog till att forma ett campus som möter lokala behov och samtidigt skapa engagemang och acceptans i området.*
- Fokus på att förstå upplevelsen av platsen och behov kopplade till trygghet Resultaten användes även som underlag för åtgärder som stärker tryggheten och platsens attraktivitet.

Platsaktivering

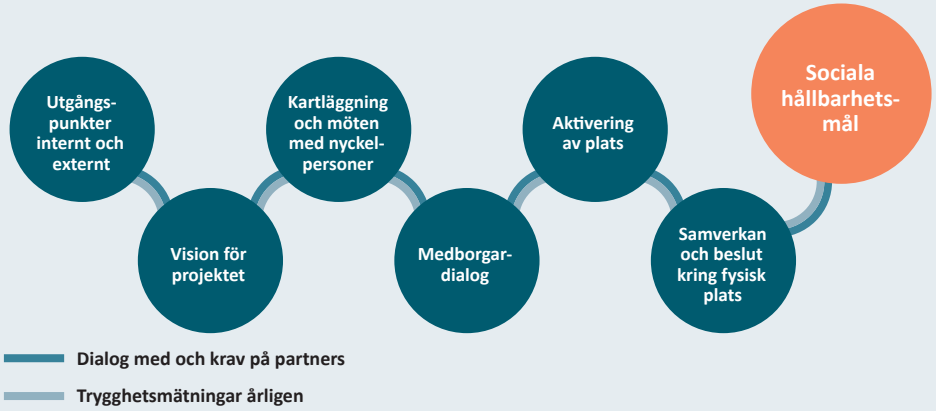
- Tillfälliga aktiviteter under renoveringstiden för att skapa liv och engagemang Aktiveringarna gjorde att platsen användes kontinuerligt trots ombyggnation och bidrog till en positiv närvaro.
- Fokus på barn och unga, samt delvis familjer och kvinnor. *Målgrupperna valdes utifrån lokala behov och för att nå grupper som ofta är viktiga för platsens långsiktiga användning.* Exempelvis genomfördes isbana, läsaktiviteter, sport, cykelskola och lokala evenemang
- Utveckling av parken som mötesplats under namnet “Pilparken”

Trygghetsundersökning

- Genomförs årligen genom korta intervjuer på plats. *Förbipasserande får ge sin bild av platsen, vilket ger en aktuell och lokalt förankrad lägesbild.*
- Resultaten visar hur platsen förändras över tid ur ett användarperspektiv och används för att utvärdera insatser och identifiera nya behov

Konst

- Konstprojekten har genomförts i samarbete med lokala aktörer, vilket har skapat möjligheter till delaktighet och en variation av uttryck.
- Syftet har varit att öka trivseln på platsen samt stärka engagemanget och den lokala förankringen.
- Projekten har resulterat i en staty i parken, vepor på byggstaketen och konst i tomma lokaler, vilket även har bidragit till att aktivera ytor och göra miljön mer levande.

2. Bagartorp Skolgårdsprojekt

Skolgårdsprojekt med elevinvolvering med fokus på att uppmuntra till rörelse och tillföra instegsplatser för lek och rörelse.

Bakgrund

Skolgården på Bagartorpsskolan har utvecklats i samarbete mellan Hemsö, elever och FOJAB arkitekter med målet att skapa en inkluderande och aktiv utemiljö. Projektet genomfördes utifrån på metoden Equalizer som är ett Vinnova finansierat forskningsprojekt och fokuserade på att främja rörelseglädje genom lekfulla och mindre regelstyrda aktiviteter.

Eleverna var delaktiga genom hela processen och bidrog med insikter och idéer som omsattes i utformningen. Resultatet är en varierad skolgård med olika "rum" för både aktivitet och återhämtning, såsom aktivitetsslinga, otraditionella bollplaner, kreativa lekmiljöer och gröna vistelseytor. Skolgården är öppen och tillgänglig även utanför skoltid för att skapa liv och rörelse under större delar av dygnet.

Angreppssätt

- **Elevinvolvering genom hela processen**
  Elever deltog i perspektivpromenader, workshops och modellbyggande samt gav återkoppling på arkitektförslag.
- **Analys av behov och hinder**
  Eleverna identifierade vad som begränsar aktivitet och tog fram lösningar för att skapa en mer inkluderande miljö.
- **Lekfull och inkluderande design**
  Fokus på flexibla och kreativa lösningar som uppmuntrar till spontan lek och rörelse för olika åldrar och behov. Skolgården utformades med varierade miljöer för både aktivitet och lugn, för att möta olika preferenser.
- **Öppen och tillgänglig plats**
  Skolgården är utformad för att vara tillgänglig även utanför skoltid och bidra till ett mer levande område.

